

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΛΑΞΕΥΤΟΥ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΥ ΤΑΦΟΥ ΕΝ ΗΡΑΙΩ, ΑΡΓΟΥΣ

Ἡ ἀνασκαφή τοῦ τάφου ἐγένετο κατὰ μῆνα Μάϊον 1957, ἀφορμῆς δοθείσης ἐκ τῆς καταπτώσεως μικροῦ μέρους τῆς ὁροφῆς τοῦ θαλάμου, γεγονότος, ὅπερ κατέστησε γνωστὴν τὴν παρουσίαν τοῦ τάφου καὶ προεκάλεσε τὴν πρόσκλησιν ἀρχαιολογικοῦ ὑπαλλήλου¹.

Ὁ τάφος οὗτος κεῖται περὶ τὰ τριακόσια πενήκοντα μέτρα πρὸς Βορρᾶν τῶν ἐρειπίων τοῦ Ἡραίου τοῦ Ἀργους ἐπὶ τῆς νοτίας κλιτύος τοῦ Ἀνατολικοῦ Γερογαλάρου, ὅστις χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως διὰ τῆς κοίτης χειμάρρου ὀνομαζομένου “Ρέμμα τοῦ Κάστρου”. Ἡ τελευταία συστάς τῶν ἀνασκαφέντων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ BLEGEN² τάφων κεῖται εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μέτρων πρὸς ΝΔ. Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ ὁ ὑφ’ ἡμῶν ἀνασκαφεὶς θὰ ἀνῆκεν εἰς συστάδα αἱ μικρᾶς ἐκτάσεως δοκιμαὶ ὅμως, εἰς τὰς ὁποίας προέβημεν παραπλεύρως τοῦ τάφου καὶ ὀλίγον πρὸς Ἀνατολὰς αὐτοῦ εἰς τινα σημεῖα, ἔνθα ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους θὰ ἐδικαιολόγει τὴν ὑπαρξιν θαλαμοειδῶν τάφων, ὑπῆρξαν ἄνευ ἀποτελέσματος³.

Ο Τ Α Φ Ο Σ

Ὁ δρόμος τοῦ τάφου ἀνεωγμένος ἐντὸς τῆς στερεᾶς λευκῆς γῆς (κιμιλιᾶς), ὡς εἶναι σύνηθες εἰς τὴν περιοχὴν⁴, εἶχε πληρωθῇ μετὰ τὴν τελευταίαν χρησιμοποίησιν του διὰ τοῦ αὐτοῦ λευκοῦ χώματος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ καθίσταται λίαν δυσχερὴς ὁ ἀκριβὴς καθορισμὸς τῶν ἑκατέρωθεν τοιχωμάτων⁵.

Ἐκ τῶν χωμάτων τοῦ δρόμου πλησίον τοῦ στομίου τοῦ θαλάμου ἐξήχθη ἀριθμὸς ὀστράκων, τὸ πλεῖστον τῶν ὁποίων, πλὴν τριῶν γραπτῶν τεμαχίων ἐκ μεγάλου

1 Ὁφείλω νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τὸν Ἐφορον Ἀρχαιοτήτων Ἀργολίδος κ. Βερδελῆν, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ὁποίου ἐξετέλεσα τὴν ἔρευναν (πρβλ. ΑΕ 1956 Χρονικά, σ. 10). Εὐχαριστῶ ὁμοίως τὸν καθηγητὴν κ. Α. Åkerstrom διὰ τὴν λήψιν ὠρισμένων ἐκ τῶν φωτογραφιῶν τῶν εὑρημάτων. Αἱ φωτογραφίαι εἰκ. 2, 3, 4, 5 ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Βερδελῆ.

2 C. BLEGEN, *Prosymna*, τόμ. I καὶ II. Ἡ θέσις τοῦ τάφου εἶναι περὶ τὸ ἄκρον δεξιὸν τοῦ σχεδίου ἐν *Prosymna*, II πίν. I, μετὰ τὴν συστάδα XI (τάφ. XII καὶ XLIV). Βλ. καὶ *The Argive Heraion*, I.

3 Ὁ χρόνος δὲν ἐπέτρεπε τὴν περαιτέρω ἔρευναν, ἥτις ἄλλωστε δὲν ἀπετέλει τὸν κύριον σκοπὸν τῆς ἀνασκαφῆς. Ὀλίγον πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ ἐνταῦθα περιγραφομένου τάφου καὶ ὀλίγον χαμηλότερον ἐπὶ τῆς ἀνατο-

λικῆς πλευρᾶς τοῦ Γερογαλάρου, ἀνεψύχθη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ BLEGEN μακρὰ δοκιμαστικὴ τάφος, ἥτις οὐδὲν ἀπέδωκεν· οὕτως ἐνομίσθη ὅτι τὸ νεκροταφεῖον ἐξετείνεται μόνον μέχρι τῶν ΝΔ. ὑπωρεῶν τοῦ Γερογαλάρου (ἐ.ἀ. σ. 203).

4 Πρβλ. *Prosymna* I, σ. 237· βλ. εἰκ. 2.

5 Ἡ διαγραφὴ τῶν τοιχωμάτων τῶν δρόμων εἶναι πολλάκις ἀσαφὴς λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῆς λεπτότητος τοῦ χώματος, ὅπερ εὐκόλως ἀποβαίνει ὁμοιογενὴς σκληρὰ μᾶζα (ἐ.ἀ. I, σ. 233)· φαίνεται ὅτι καθ’ ἐκάστην νέαν χρησιμοποίησιν τοῦ τάφου, μετὰ τὴν ἀρχικὴν λάξευσίν του, παρουσιάζετο ἡ αὐτὴ δυσκολία καὶ οὕτως ἠναγκάζοντο νὰ μὴ ἀκολουθοῦν πάντοτε τὰ αὐτὰ ὅρια τοῦ δρόμου.

ΥΕ ΙΙΙ σκύφου καὶ τινων ἐκ χονδροειδοῦς κατασκευῆς ἀγγείων, προήρχετο ἐξ ὑψιπόδων κυλίκων¹.

Ὁ δρόμος, μήκους 7.15 μ. καὶ πλάτους 0.80-0.90, παρουσιάζει αἰσθητὴν κατωφερικὴν κλίσιν καὶ μικρὰν βαθμίδα λελαξευμένην ἐν τῷ ἐδάφει². Ἡ παρατηρουμένη συνήθως κλίσις τῶν πλευρῶν πρὸς τὰ ἔνδον δὲν ἦτο ὁρατὴ εἰμὴ μόνον ἐπὶ τοῦ σωζομένου τμήματος βράχου ὑπεράνω τῆς εἰσόδου. Κατὰ τὸ πέρασ τοῦ δρόμου παρὰ τὸ στόμιον παρατηρήθησαν δύο παραστάδες ἄνισοι (ἡ πρὸς Ἀν. πλάτους 0.19 ἢ δὲ πρὸς Δυσμὰς 0.13). Τὸ στόμιον, ἀνοίγματος 0.70 κατὰ τὴν πρὸς τὸν δρόμον πλευρὰν καὶ 0.80 κατὰ τὴν πρὸς τὸν θάλαμον, ἐκλείετο διὰ τοιχαρίου ἐξ ἀργῶν λίθων (ξηρολιθιάς) πλάτους 0.60 σωζομένου μέχρι ὕψους 1.30 μ. Τὸ ὅλικόν ὕψος τῆς θύρας δὲν κατέστη δυνατόν νὰ προσδιορισθῇ ἀκριβῶς, διότι ὁ ὑπεράνω τῆς ξηρολιθιάς σεσαθρωμένος βράχος εἶχε καταπέσει μέχρι ὕψους 1.95 πρὸς τὴν πλευρὰν τοῦ δρόμου καὶ 2.50 μ. πρὸς τὴν τοῦ θαλάμου. Ὁ δρόμος κεῖται οὐχὶ κατὰ τὸν ἄξονα τοῦ θαλάμου, ἀλλὰ καταλήγει ἀριστερώτερον τοῦ στομίου πρὸς τὴν ΝΔ. γωνίαν.

Ὁ θάλαμος ἔχει κανονικὸν σχῆμα σχεδὸν παραλληλόγραμμον μὲ τὰς τρεῖς πλευρὰς ἐλαφρῶς ἐστρογγυλεμένας. Αἱ διαστάσεις αὐτοῦ εἶναι 3.80×3.10 μ., τοῦ μεγάλου ἄξονος ὄντος κατὰ πλάτος. Τὸ ὅλικόν ὕψος μόνον κατὰ προσέγγισιν κατέστη δυνατόν (2.30 μ.) νὰ προσδιορισθῇ, λόγῳ τῆς καταπτώσεως τμήματος τῆς ὀροφῆς καὶ τῆς μεγάλης φθορᾶς τῶν τοιχωμάτων.

Τὸ δάπεδον ἔκειτο εἰς βάθος 3.50 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους καὶ παρουσίαζε ἐλαφρὰν κλίσιν 0.10 μ. ἀπὸ Β. πρὸς Ν³.

Ὁ θάλαμος εὐρέθη κατὰ τὸ ἐν τρίτον τοῦ ὀλικοῦ ὕψους πεπληρωμένος διὰ χωμάτων καὶ λίθων, οἵτινες συνεσωρεύθησαν κατὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ ἐλλείποντος τμήματος τῆς ὀροφῆς. Μετὰ τὸν τελικὸν καθαρισμὸν τὸ δάπεδον τοῦ τάφου παρουσίασε τὴν ἐν τῷ σχεδιογραφίᾳ εἰκ. 1 ὅψιν. Εἰς σωρὸς ὀστῶν καὶ κτερισμάτων εἶχε σχηματισθῇ κατὰ τὴν ΒΔ. καὶ τὴν βόρειον πλευρὰν ἀκολουθῶν περιφερικῶς τὸ τοίχωμα τοῦ θαλάμου. Ἐν αὐτῷ κατὰ τὸ ἀνώτερον στρώμα εὐρέθησαν τὰ πλεῖστα τῶν ἀγγείων, ἥτοι κυκλικῶς ἐκ ΒΔ. ὑψίπους κύλιξ ἐν τεμαχίοις (3)⁴, τρίωτος σκύφος ἐν τεμαχίοις (5), ἀμφορεὺς (6), φιάλη μετὰ προχοῆς (9) ἐξ ψευδόστομοι ἀμφορίσκοι (7, 8, 10, 12, 14, 18), δύο ἄωτοι λοπάδες (11, 16), μικρὰ πρόχους (13), μικρὸν κύπελλον (17), τρίωτος ἀμφορίσκος (20), ἀμανρὸς ἀμφορεὺς (19) καὶ φιάλη μετὰ προχοῆς φέρουσα διακόσμησιν πτηνῶν (21). Εἰς ταῦτα προσθετέα δύο εἰδῶλια τύπου Φ, ἐν τύπου Τ καὶ τέσσαρα κομβία στεατίτου. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀνωτέρου στρώματος εὐρέθησαν ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δαπέδου μικρὸν ἀρτοειδὲς ἀγγεῖον (15), κύπελλον (37) καὶ ἐν εἰσέτι εἰδῶλιον τύπου Φ. Εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν εὐρέθη

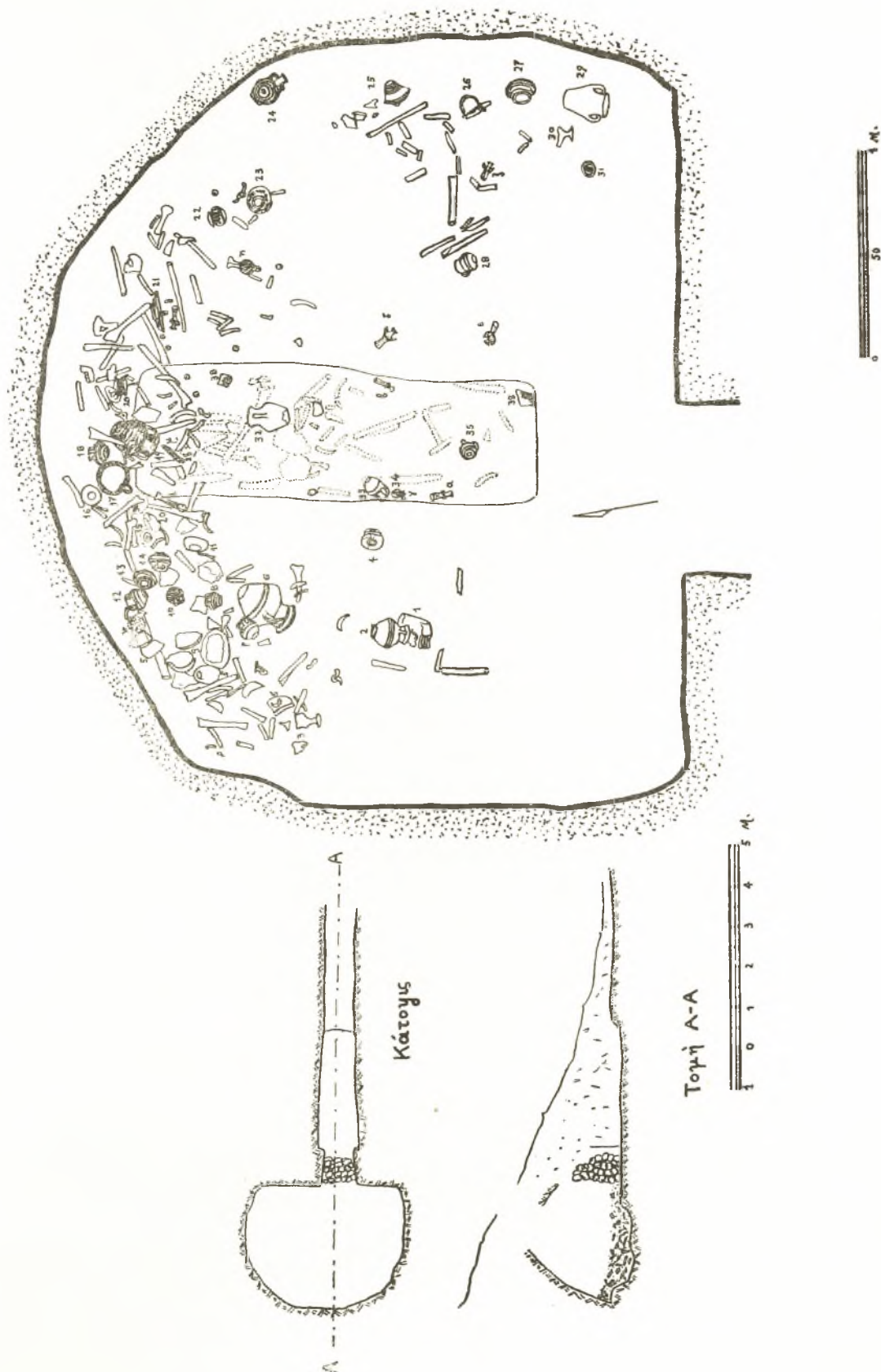
1 Τὰ ἐκ τοῦ δρόμου ὀστρακα ἀνήκουν εἰς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ τοῦλάχιστον ὑψιποδας κύλικας· οὕτω προστίθεται ἐν εἰσέτι παράδειγμα εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. BLEGEN (ἔ.ἀ. Ι, σ. 237) προσαγόμενα πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς εἰκασίας περὶ σχέσεως τῶν ὑψιπόδων κυλίκων πρὸς ταφικόν τι ἔθιμον.

2 Ἡ ὑπαρξὶς τῆς βαθμίδος ἐν τῷ ἐδάφει καὶ ἡ κλίσις

τοῦ δαπέδου πρὸς τὴν πλευρὰν τῆς εἰσόδου εἶναι ἡ συνήθης εἰς τὸν «στενὸν» τύπον (ἔ.ἀ. σ. 234).

3 Βλ. τομὴν ἐν τῷ σχεδιογραφίᾳ εἰκ. 1.

4 Οἱ παρατιθέμενοι ἀριθμοὶ εἶναι οἱ ἐν τῷ σχεδ. εἰκ. 1 καὶ ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν ἀγγείων κατωτέρω ἀναφερόμενοι. Βλ. καὶ εἰκ. 3, 4, 5.

Εἰκ. 1. Κάτοψις καὶ τομή θαλαμνοειδοῦς τάφου Ἡραίου Ἀργεὺς.

μικρὸν μαχαιρίδιον (μ). Ὀλίγον περαιτέρω πρὸς Ἀν. εὐρέθησαν μακρὰ ὀστᾶ ὁμοῦ μετὰ δύο ἄρτοειδῶν ἄγγειων (22-23), εἰδωλίου τύπου Φ, δύο κομβίων στεατίτου καὶ ἐντελῶς μεμονωμένον παρὰ τὸ τοίχωμα τὸ λαγηνοειδὲς ἄγγειον 24.

Ἐτέραν ὁμάδα ἀπετέλουν τὰ κείμενα κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν καὶ τὴν ΝΑ. πλευρὰν ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ δαπέδου μακρὰ ὀστᾶ, πλησίον τῶν ὁποίων ἡ γῆ παρουσίαζε μελάνωσιν¹. Εἰς τὴν πλευρὰν ταύτην εὐρέθησαν τὰ ἄγγεϊα 25,26,27,28,29,30,31, τὰ εἰδῶλια τύπου Ψ ε καὶ ζ καὶ μεμονωμένον τὸ δ. Περὶ τὸ κέντρον καὶ πρὸς Β. τοῦ θαλάμου ἔκειντο τὰ ἄγγεϊα 1,2,4, ὁμοῦ μετὰ μακρῶν ὀστῶν.

Σχεδὸν κατὰ τὸν μικρὸν ἄξονα τοῦ θαλάμου, εἰς ἀπόστασιν 0.68 μ. ἀπὸ τῆς εἰσόδου, ὑπάρχει λάκκος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου, ὡς συνηθέστατα ἀπαντᾶται ἐν Προσύμνῃ², εἶχον συγκεντρωθῇ τὰ ὀστᾶ καὶ τὰ κτερίσματα ἐκ τῶν παλαιοτάτων ταφῶν. Ἐν τῷ λάκκῳ ὑπῆρχον τρία στρώματα ὀστῶν ἐντὸς δὲ καὶ παρ' αὐτὸν ἀνευρέθη ἑλλιπὲς καὶ τεθραυσμένον ἄρτοειδὲς ἄγγειον καὶ τεμάχια πηλίνων κομβίων. Κατὰ τὸ ἄνω μέρος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ λάκκου ἔκειντο μικρὰ οἰνοχόη (33), τεθραυσμένον εἰδῶλιον (α) καὶ τὰ μικκύλα ἄγγεϊον 34 καὶ εἰδῶλιον β. Ὀλίγον κατωτέρω εὐρέθη ἀμφορεὺς (32) καὶ κύπελλον (35).

Τέλος ἐγκατεσπαρμέναι καθ' ἅπασαν τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐντὸς τοῦ λάκκου, ιδίως ὁμως κατὰ τὰς Β., ΒΑ., καὶ Ἀν. πλευρὰς τοῦ θαλάμου, εὐρέθησαν περὶ τὰς ὀγδοήκοντα ψῆφοι.

Οὐδαμοῦ τοῦ θαλάμου ἔκειτο σκελετὸς κατὰ χώραν ὥστε νὰ θεωρηθῇ ὁ τελευταῖος ταφεῖς.

Κατὰ τὰ ὡς ἄνω δεδομένα ἡ ἱστορία τῶν ταφῶν δύναται νὰ ἀνακεφαλαιωθῇ ὡς ἀκολούθως: οἱ πρῶτοι ἐνταφιασμοὶ ἐγένοντο κατὰ τὴν ΥΕ II ἐποχὴν, ὁπότε ἀνεφύχθη καὶ ὁ τάφος· πληρωθέντος τοῦ θαλάμου ἐγένετο ὁ πρῶτος αὐτοῦ καθαρισμός, τοῦ περιεχομένου τεθέντος ἐντὸς τοῦ εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἀνοιγέντος λάκκου. Μετὰ μακρὰν χρησιμοποίησιν ἐγένετο καὶ νέος καθαρισμὸς τοῦ κεντρικοῦ χώρου τοῦ θαλάμου, τῶν ὀστῶν καὶ τῶν κτερισμάτων συγκεντρωθέντων κατὰ τὴν ΒΔ. καὶ τὴν Β. πλευρὰν³. Εἰς τὰς μετὰ τὸν καθαρισμὸν αὐτὸν ταφὰς ἀνήκουν τὰ πρὸς Ἀν. καὶ πρὸς Δ. ὀστᾶ καὶ κτερίσματα. Μία τέλος τῶν τελευταίων ταφῶν ἀνήκει εἰς μικρὸν παῖδα, ὅστις εἶχεν ἐν μέρει τοποθετηθῇ ὑπεράνω τοῦ πλήρους πλέον λάκκου. Ἐκ τῶν τρυφερῶν αὐτοῦ ὀστῶν μόνον ἓν μηριαῖον διετηρήθη⁴. Ἀκολούθως ὁ τάφος κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΥΕ IIIC περιόδου ἐγκατελείφθη.

¹ Ἰχνη πυρᾶς ἀναφέρονται ἐν Προσύμνῃ εἰς δέκα τάφους (ἔ. ἀ. σ. 250)· εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δὲν νομίζω ὅτι εἶναι Ἰχνη πυρᾶς, ἀλλ' ἀπλῶς μελάνωσις τῶν χωμάτων ἐκ τῆς ὑγρασίας ἢ τῆς παρουσίας ἐκεῖ ὀργανικῆς τινος ὕλης ἀπανθρακωθείσης.

² Εἰς εἴκοσι καὶ τρεῖς ἐκ τῶν πενήκοντα τριῶν τῶν ὀστέων ἀπαντᾷ τοῦτο, ἔ. ἀ. σ. 245-6.

³ Ἐν Προσύμνῃ ἐν ἐλαχίστοις τάφοις εὐρέθησαν σκελετοὶ κατὰ χώραν (ἔ. ἀ. σ. 247· πρβλ. *Annuario* 6-7,

1923-4, σ. 238 καὶ Ἐπ. Φιλοσ. Σχ. Παν. Ἀθηνῶν 1953, σ. 278-79).

⁴ Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὰ ἄγγεϊα 33-34 καὶ τὰ εἰδῶλια α καὶ β καὶ τὸ μικρὸν ὀστοῦν παρουσίαζον λοξὴν τινα κλίσιν ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ λάκκου, φαίνεται ὅτι τὸ περιεχόμενον ὑπέστη κατὰ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν ἐλαφρὰν καθίζησιν καὶ συμπαρέσυρε τὰ ὑπεράνω αὐτοῦ κείμενα ὀστᾶ καὶ κτερίσματα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ λάκκου.

Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν τῷ τάφῳ κρανίων θὰ πρέπει νὰ δεχθῶμεν ὅτι τοῦλάχιστον ἐννέα νεκροὶ ἐνεταφιάσθησαν ἐν αὐτῷ· τὸ πλῆθος ὁμῶς τῶν κτερισμάτων καὶ τῶν ὀστέων ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τοῦτον κατὰ πολὺ.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ¹*Εἰδώλια*

Ἐκ τῶν εὐρεθέντων συνολικῶς δέκα εἰδωλίων τὰ τρία ἀνήκουν εἰς τὸν τύπον τῶν ἐχόντων δισκοειδὲς στήθος ἀνευ χειρῶν, μετὰ στρογγύλου κυλινδρικοῦ ποδός². Ταῦτα ἔκλειντο κατὰ τὸ ΒΔ. τοίχωμα σχεδὸν ἐπὶ τοῦ στερεοῦ καὶ εἶναι τὰ ἀρχαιότερα τῶν εὐρεθέντων. Ἄπαντα φέρουν τὴν συνήθη διὰ γραμμῶν διακόσμησιν ἐπὶ τοῦ στήθους, δύο δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τὸν μακρὸν πλόκαμον τὸν φυόμενον ἐκ τοῦ ὀπισθίου μέρους τῆς τριγωνικῆς ἀσκεποῦς κεφαλῆς. Ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ τὸ εἰδώλιον κ, ὁπερ φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πόλον, ὅστις σπανιότατα ἀπαντᾷ εἰς τὰ μετὰ στρογγύλου στήθους εἰδώλια³.

Ἔτερα τρία ἀνήκουν εἰς τὸν τύπον τῶν φερόντων τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους⁴. Ἦσαν ἅπαντα κοῖλα κατὰ τὸ κατώτερον αὐτῶν τμήμα καὶ ἔχοντα τὰς χεῖρας πλαστικῶς ἐκπεφρασμένας.

Τέλος τὰ τέσσαρα ἀνήκουν εἰς τὸν τύπον τῶν ἐχόντων ἀνυψωμένας τὰς χεῖρας⁵. Ἄπαντα ἔχουν τὸ πρωιμώτερον σχῆμα τὸ προσιδιάζον εἰς τὴν ΥΕ IIIB ἐποχὴν. Ἀξιοσημείωτον τυγχάνει τὸ μικκύλον γ, τοῦ ὁποίου αἱ χεῖρες μόλις ὑποτυπωδῶς ἀνυψοῦνται.

Γενικῶς παρατηρητέον ὅτι πλὴν τῶν παλαιότερων σχήματος Φ εἰδωλίων, ἅτινα εὐρέθησαν ἀναμιξ μετὰ τῶν παραμερισθέντων κτερισμάτων καὶ ὀστέων καὶ δὲν εἶναι

1 Ἵνα διατηρηθῇ τὸ ἀδιάσπαστον τοῦ νοήματος, κατὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν περιγραφὴν τῶν εὐρημάτων, ἀναφέρομεν ἐν τῷ κειμένῳ τὰς βασικὰς δι' ἕκαστον ἀντικείμενον παρατηρήσεις, ἐνθ' αἱ λεπτομέρειαι κατασκευῆς, παραπομπαὶ κλπ. ἐτέθησαν ἐν ταῖς ὑποσημειώσεσι.

2 Βλ. πίν. 2, 1 κ, η, ι. Τύπου Φ. Τούτων τὸ κ: ἀκέραιον ὕψ. 0.129, διάμ. βάσ. 0.032, πλάτ. στήθους 0.051, ἐκ κιτρινωποῦ πηλοῦ καὶ φέρον διακόσμησιν διὰ καστανομέλανος βερνίκιου. Τὸ η: ἀκέραιον ὕψ. 0.125, διάμ. βάσ. 0.032 καὶ στήθους 0.053. Πηλὸς καὶ βερνίκιον ὡς τοῦ προηγούμενου. Τὸ ι: ὁμοίως ἀκέραιον ὕψ. 0.11, διάμ. βάσ. 0.032, στήθ. 0.047, πηλὸς ὡς ἀνωτέρω.

3 Ἐν μόνον τοῦ τύπου αὐτοῦ ἀναφέρει ὁ FR. WINTER ἐν Typen der figürlichen Terrakotten, κείμενον ἐν τῷ Μουσείῳ «für Völkerkunde» τοῦ Βερολίνου. Ἐν μετὰ βρέφους ὁπάρχει ἐκ Μυκηνῶν (βλ. Ἑφ. Ἀρχ. 1888, σ. 170, πίν. 9, ἀριθ. 16-16a) καὶ τρία ἀναφέρονται ἐκ Ζυγοურიῶν (Zygouries, σ. 205, εἰκ. 194, ἀριθ. 1, 2 καὶ 3) εὐρεθέντα εἰς τὸ κατώτερον στρώμα τῆς κατοικημένης περιοχῆς. Ταῦτα ὁμῶς εἶναι ἀβέβαια, διότι αἱ κεφαλαὶ

εὐρέθησαν χωρὶς τοῦ σώματος εἰς τὰ δύο καὶ ἑλλείπει μέγα μέρος τοῦ στήθους, ὥστε νὰ μὴ καθίσταται προφανὲς ὅτι τὰ δύο τμήματα συνανήκουν, εἰς τὸ τρίτον δὲ ἡ κεφαλὴ ἔχει συμπληρωθῇ κατ' ἀναπαράστασιν ἐν τῷ σχεδίῳ. Ἐκ Προσύμνης οὐδὲν παρόμοιον ἀναφέρεται (βλ. Pros. II, εἰκ. 611, ἀριθ. 2 καὶ 3 καὶ Pros. I, σ. 353-360, τύπος a-b).

4 Βλ. πίν. 2, 2, θ, β, α. Τύπου Τ' θ: ἀκέραιον, ὕψ. 0.092, διάμ. βάσ. 0.022, πλ. χειρῶν 0.035· β: ἀκέραιον, ὕψ. 0.092 - 0.093, διάμ. βάσ. 0.023, ἄν. χειρ. 0.03· α: συνεκολληθῇ ἐκ τεμαχίων μικροτάτων, ὕψ. 0.93, διάμ. βάσ. 0.32, ἄν. χειρ. 0.032. Ὡς πρὸς τὸν τύπον πρβλ. Pros., σ. 353-360 τύπος c.

5 Βλ. πίν. 2, 3, δ, ζ, ε, γ. Τύπου Ψ' δ: ἀκέραιον μεθ' ὕψ. τοῦ κυλινδρικοῦ ποδὸς καταλήγοντος κάτω εἰς ταπεινὴν κοίλην κωνικὴν βάσιν· ὕψ. 0.10 - 0.013, διάμ. βάσ. 0.027, ἄν. χειρ. 0.05· ζ: ἀκέραιον, ὕψ. 0.081 - 0.085, διάμ. κοίλης βάσ. 0.019 - 20, ἄν. χειρ. 0.045· ε: ἀκέραιον, ὕψ. 0.096 - 97, διάμ. βάσ. κοίλης 0.022 - 23, ἄν. χειρ. 0.045· καὶ γ: ἀκέραιον προχείρου κατασκευῆς, ὕψ. 0.045, διάμ. βάσ. κοίλης 0.017, ἄν. χειρ. 0.025.

Ὡς πρὸς τὸν τύπον πρβλ. Pros., σ. 353-360 τύπος d1.

γνωστή ἢ ἀρχική των θέσις, τὰ λοιπὰ ἔκλειντο μεμονωμένα, μὴ παρατηρηθέντων ὁστων πλησίον αὐτῶν. Ἐκ τούτων τὰ α καὶ γ ἀσφαλῶς, πιθανῶς δὲ καὶ τὸ β ἀνήκον εἰς παιδικὴν ταφὴν¹, δὲν νομίζω δὲ ἄτοπον τὴν εἰκασίαν ὅτι καὶ τὰ δ καὶ ε συνώ-

Εἰκ. 2. Ὁ δρόμος καὶ ἡ εἵσοδος τοῦ τάφου.

Εἰκ. 3. Ἀποψις τῆς ΒΑ. πλευρᾶς τοῦ θαλάμου.

Εἰκ. 4. Ἀποψις τῆς ΒΑ. πλευρᾶς τοῦ θαλάμου

Εἰκ. 5. Ὁ λάκκος εἰς τὸ μέσον τοῦ θαλάμου.

δευον παιδικὰς ταφὰς· τὰ ἀνήκοντα εἰς τὰς ταφὰς ταύτας ὅστᾳ διελύθησαν εὐκόλως λόγῳ τῆς λεπτοφυοῦς συστάσεώς των.

¹ Ὅτε πρὸ διετίας, γενομένης συζητήσεως ἐν Μυκῆναις, ἀνεκοίνωσα τὴν παρατήρησίν μου περὶ πιθανῆς σχέσεως τῶν εἰδωλίων πρὸς ταφὰς παιδῶν πρὸς τὸν καθηγητὴν κ. Γεώργιον Μυλωνᾶν, μοὶ ἐγνώρισεν ὅτι καὶ

αὐτὸς παρατήρησε τοιαύτην τινὰ σχέσιν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς του. Διὰ χρονολόγησιν πρβ. καὶ ΑΕ 1958, σ. 200-202.

Μετάλλινα ἀντικείμενα.

Ἐν μόνον χαλκοῦν μαχαιρίδιον εὐρέθη (σωζ. μήκους 0.112, πλάτους 0.005-0.015 μ.), ἑλλιπὲς κατὰ τὸ ἄκρον τῆς αἰχμῆς. Ἰχνη τῆς λαβῆς, ἀσφαλῶς ξυλίνης, δὲν διεσώθησαν, ταύτην ὅμως ὑποδηλοῖ ἡ ὑπαρξίς δύο μικρῶν ἡλῶν¹.

Κομβία.

α) Πήλινα : εὐρέθησαν δύο, ὧν τὸ μὲν ἀμφικωνικὸν ἐντὸς τοῦ θαλάμου, τὸ δ' ἕτερον κολουροκωνικὸν ἐν τῷ θαλάμῳ. Ἀμφότερα ἀνήκον εἰς τὰς παλαιότερας ταφάς².

β) Λίθινα : τὰ πλεῖστα ἦσαν κολουροκωνικὰ ἐκ στεατίτου μέλανος (δύο), ἰώδους (τέσσαρα), φαιοῦ (ἓν), πρασινομέλανος (ἓν) καὶ πορφυροῦ (ἓν)³. Ἐν ἔχει ἐντόνως κοίλας τὰς πλευρὰς καὶ ἐν σχῆμα ἀμφικολούρου φῶς.

Ψῆφοι.

Εὐρέθησαν ἐγκατεσπαρμέναι περὶ τὰς ὀγδοήκοντα. Ἐξ αὐτῶν μία εἶναι φακκοειδὴς διάτρητος ἐκ καστανοῦ στεατίτου⁴, πέντε μικραὶ στρογγύλαι ἐκ κορνηλίου⁵, ἑνδεκα ὑαλομάξης σφαιρικαὶ χρώματος φαιοῦ μετὰ νευρώσεων καστανοφαίων καὶ ἑξήκοντα ἐκ φαγεντιανῆς, αἱ πλεῖσται χρώματος φαιομέλανος⁶. Εἶναι σχήματος ἀτρακτοειδοῦς μετ' ἐγκοπῶν κατὰ μῆκος ἢ κατὰ πλάτος, ἢ σχήματος σφαιρικοῦ μετ' ἐγκοπῶν κατὰ μῆκος, ἀπλαῖ καὶ διπλαῖ· εἶναι εἶναι κυλινδρικά καὶ ἀπλαῖ, διπλαῖ ἢ πολλαπλαῖ καὶ τέλος ὀλίγαι ὁμοιάζουν πρὸς ἀπλοῦν κρίκον.

Ἀγγεῖα.

Ὁ τάφος ὑπῆρξε πλούσιος εἰς κεραμεικὴν, ὥς ἅπαντες οἱ ἐν τῷ Ἡραίῳ μέχρι σήμερον ἀποκαλυφθέντες.

Εὐρέθησαν ἐν συνόλῳ τριάκοντα ἐννέα ἀγγεῖα καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ὀστράκων, ἰδίως ἐξ ὑψιπόδων κυλίκων, καλύπτοντα τὸ διάστημα ἀπὸ τῆς ΥΕ II ἐποχῆς μέχρι τῆς ΥΕ III C. Τὰ πλεῖστα ὅμως ἀνήκουν εἰς τὴν ΥΕ III A-B περίοδον.

A. Γραπτὰ ἀγγεῖα.**ΥΕ II**

Ἐν μέγα ἀρτοειδὲς ἀγγεῖον ἀνήκει ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην (ἀριθ. 38). Τοῦτο φέρει ἐπὶ τῆς κοιλίας διακόσμησιν ἐκ μελανῶν σκιαγραφημάτων καταληγόντων

¹ Βλ. πίν. 2, 5, μ. Ἐν Προσύμνη εὐρέθησαν εἰς τοὺς θαλαμοειδεῖς τάφους ἐν συνόλῳ 22 μαχαιρίδια (βλ. Pros. I, σ. 344-346).

² Βλ. πίν. 2, 4' α: ὕψ. 0.0215, διάμ. βάσ. 0.018, μεγ. διάμ. 0.041 καὶ β: ὕψ. 0.017, διάμ. βάσ. 0.018. Ἀμφότερα εἶναι ἐκ καστανοφαίου πηλοῦ.

³ Βλ. πίν. 2, 5 περιφερικῶς. Ὑψηλὰ ἀπὸ 0.016 μέχρι 0.007, μεγ. διάμ. 0.024 μέχρι 0.014 (πρβλ. Pros. II, σ. 147, εἰκ. 601).

⁴ Βλ. πίν. 2, 5, ὑπεράνω τοῦ μαχαιριδίου. Διάμ. 0.018, πάχ. 0.008.

⁵ Βλ. πίν. 2, 5, κ. Ἡ μία εἶναι χρώματος πορτοκαλεοῦ, αἱ λοιπαὶ δὲ καστανερύθρου.

⁶ Βλ. πίν. 2, 5 ἐξ ὑαλομάξης, αἵτινες τυγχάνουν σφαιρικαὶ ἢ ῥοειδεῖς (διάμ. 0.017 - 0.004). Πίν. 2, 5, φ, ἐκ φαγεντιανῆς (μήκους ἀπὸ 0.018 - 0.007) (πρβλ. καὶ Pros. II, σ. 146, εἰκ. 599).

κυματοειδῶς ἄνω¹ καὶ φερόντων σειρὰν στιγμῶν περὶ τὰς παρυφάς. Ὑπὸ τὸν πυθμένα φέρει τὸν χαρακτηριστικὸν τῆς ΥΕ II ἐποχῆς ἐξάκτινον τροχόν.

Πλὴν τούτου καὶ τινα ἐκ τῶν συλλεγέντων ὀστράκων ἀνήκον εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχήν, ὥς καὶ τὰ κατωτέρω ἐξεταζόμενα ἀγγεῖα ὑπ' ἀριθ. 37 καὶ 17.

ΥΕ III

Σκύφοι

Εἰς μόνος εὐρέθη² ΥΕ IIIC ἐποχῆς φέρον ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς κοιλίας μέχρι καὶ τῶν χειλέων ἐξ καθέτους ταινίας, αἵτινες ἀποτελοῦνται ἐκ καθέτων γραμμῶν περιβαλλουσῶν πριονωτὴν ταινίαν.

Ἀρτοειδῆ

Εὐρέθησαν ἐν συνόλῳ ἐξ ἀγγεῖα τοῦ σχήματος αὐτοῦ³. Ἐκ τούτων δύο εἶναι μικκύλα χειροποίητα ἀνήκοντα εἰς παιδικὴν ταφήν, τὰ ὑπόλοιπα δὲ εἶναι τυπικὰ τῆς ΥΕ IIIB ἐποχῆς φέροντα ὑπὸ τὸν πυθμένα ὁμοκέντρους κύκλους. Ἐπὶ τῆς κοιλίας φέρουν διακόσμησιν ἐκ ταινίας μελαίνης καταληγούσης κυματοειδῶς, ἐκ ρομβίσκων καὶ πεπληρωμένων διὰ δικτυωτοῦ τετραγώνων, ἐκ σιγμοειδῶν γραμμῶν ἐν εἴδει πλοχμοῦ ἢ ἀπλῶς ἐξ ἐναλλασσομένων παχειῶν καὶ λεπτῶν γραμμῶν.

Ψευδόστομοι ἀμφορεῖς

Εὐρέθησαν συνολικῶς ὀκτώ⁴, ἐξ αὐτῶν τρεῖς ἀνήκουν εἰς τὸν σφαιρικὸν πεπλατυσμένον τύπον (ἀριθ. 18, 7, 8), φέροντες ἐπὶ τοῦ ὧμου ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος

1 Βλ. πίν. 5, ἀριθ. 38 (ἀριθ. εὔρ. Μουσείου Ναυπλίου 10175), ὕψ. 0.079 - 0.082, διάμ. κοιλ. 0.23. Πηλὸς καὶ ἀλοιφή ὠχροκίτρινα· βερνίκιον καστανομέλαν· λαβαὶ καὶ στόμιον ὀλοβαφεῖ. Καὶ τὸ σχῆμα καὶ ἡ διακόσμησις εἶναι κοινότατα κατὰ τὴν ΥΕ II ἐποχήν (πρβλ. FUR., Mys. Pottery, Σχῆμα 16: 82, εἰκ. 11 ΥΕ IIB)· οὗτος ἀναφέρει ἀφθονὰ παραδείγματα ἐκ Μυκητῶν, Ἀσίνης, Μπερμπατίου, Ἐλευσίνος, Θηβῶν κλπ. Εἰς Πρόσφυμαν ἔχουν εὐρεθῆ ἀρκετά, ὁμοιότατον ὅμως τυγχάνει τὸ ἐν εἰκ. 207, τόμ. II, ἀριθ. 1167. [Δέον νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἐκ τοῦ FURUMARK ἀμφοτέροι οἱ ὅροι «form»-«shape» ἀπεδόθησαν διὰ μόνου τοῦ ἑλληνικοῦ «σχῆμα» προτασσομένου τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ πρώτου κατὰ τὸν ἐν τῷ προνησθέντι συγγραμμάτι, σ. 585 κ.ε. κατάλογον, τὸ δὲ «motive» ὡς «θέμα».]

2 Πίν. 3, ἀριθ. 1 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10138). Σωζ. ὕψ. 0.11, διάμ. στομ. 0.145, κοιλ. 0.145. Συνεκολληθῇ ἐκ τεμαχίων καὶ συνεπληρώθη κατὰ μέγα μέρος. Πηλὸς καὶ ἀλοιφή ἐρυθροποῖ, βερνίκιον ἐρυθρόν. FUR., Σχῆμα 80: 284, εἰκ. 14 III C 1e θέμα 75 ἀρ. 10. Πρβλ. ὁμοιότατα ἐξ Ἰαλυσσοῦ, Mykenische Vasen, πίν. I, 4, VI, 31 XII καὶ πίν. XXXIII, 328-330.

3 Βλ. πίν. 3, ἀριθ. 34, 31, 22, 22a, 27, 23 καὶ 15.

34: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10171). Μικκύλον χειροποίητον ἀκέραιον· ὕψ. 0.037, διάμ. κοιλίας 0.041, πηλὸς ἐρυθρός καὶ ἐρυθρόν βερνίκιον (FUR., Σχῆμα 16: 86, εἰκ. 11 III C 1e).

31: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10168) ἀκέραιον, ὕψ. 0.041, διάμ. κοιλίας 0.05. ἔχει κυλινδρικήν κοιλίαν καὶ ὑπὸ τὴν βάσιν φέρει διακόσμησιν ὁμοκέντρων κύκλων (FUR.,

Σχῆμα 19: 96 III B, εἰκ. 12, ἐξ Ἰαλυσσοῦ N.T., σ. 35 καὶ σ. 183, εἰκ. 107 τὸ ἔβδομον ἄνω σειρᾶς).

22: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10159) ἀκέραιον, ὕψ. 0.052-55, διάμ. κοιλίας 0.067, πηλὸς κιτρινέρυθρος μεθ' ὁμοίας ἀλοιφῆς, βερνίκιον ἐρυθρόν (FUR., Σχῆμα 16: 85, εἰκ. 11, III A2 Mykenische Vasen, πίν. XLIV, 31).

27: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10164) ἀκέραιον, ὕψ. 0.084-89, διάμ. κοιλίας 0.074· πηλὸς καὶ ἀλοιφή κιτρινέρυθροι, βερνίκιον καστανέρυθρον (FUR., Σχῆμα 16: 85, III A2, Pros. 229, 120).

23: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10160) ἑλλείπει μία τῶν λαβῶν καὶ μέρος τῆς ἐπιδερμίδος εἶναι ἐφθαρμένον. Ὑψ. 0.072-75, διάμ. κοιλίας 0.10, πηλὸς καὶ ἀλοιφή κιτρινέρυθροι, βερνίκιον ἐρυθρόν (FUR., Σχῆμα 16: 85, III B· πρβλ. Pros. II, ἀριθ. 241 εἰκ. 125 τὸ αὐτὸ σχέδιον ἐπὶ κυπέλλου).

4 Βλ. πίν. 3, ἀριθ. 18, 7, 8, 10, 4, 12, 14 καὶ πίν. 4, ἀριθ. 25.

18: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10155) ἀκέραιος, ὕψ. 0.062, διάμ. βάσ. 0.36, διάμ. κοιλίας 0.076, πηλὸς κιτρινέρυθρος, βερνίκιον καστανέρυθρον (FUR., εἰκ. 45, θέμα 18, ἀρ. 127-132, III B· πρβλ. Pros. II, εἰκ. 722, ἀριθ. 145).

7: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10144) ἀκέραιος πλὴν μικροτάτου τεμαχίου ἑλλείποντος ἐκ τῶν χειλέων. Ὑψ. 0.071, διάμ. βάσεως 0.027, διάμ. κοιλίας 0.074, πηλὸς κ.λ.π. ὡς τοῦ προηγουμένου. Εἰς τὴν βάσιν τοῦ λαίμου φέρει ἀνάγλυφον δακτύλιον (βλ. FUR., εἰκ. σ. 85) χαρακτηριστικὸν τῆς ΥΕ III A1-A2. Διὰ τὴν διακόσμησιν βλ. εἰκ. θέμα 18, ἀρ. 71 (πρβλ. Pros. II, εἰκ. 722, ἀριθ. 145 Type C Argive Heraion, πίν. LIII, ἀριθ. 30).

8: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10145) ἀκέραιος, ὕψ. 0.061, διάμ. βάσεως 0.028, διάμ. κοιλίας 0.067, πηλὸς ὠχροκί-

φυλλοειδὲς κόσμημα ὃ δὲ τρίτος γραμμῖδια καὶ στιγμῆς. Εἷς εἶναι κωνικοῦ σχήματος φέρων ἐπὶ τοῦ ὧμου κοσμήματα τριγωνικὰ ἀποτελούμενα ἐξ ἡμικυκλικῶν γραμμῶν, δύο δὲ σφαιρικοὶ φέροντες ἐπὶ τοῦ ὧμου τεθλασμένας γωνιώδεις γραμμῆς (ἀριθμοὶ 12 καὶ 14). Ὁ ὑπ' ἀριθ. 4 ἔχει κυλινδρικήν κοιλίαν, ἐφ' ἧς ὑπάρχει διακόσμησις ἐκ συστημάτων προιονωτῶν γραμμῶν ἐπὶ τοῦ ὧμου δὲ φέρει φυλλοειδῆ κοσμήματα. Ὁ ὑπ' ἀριθ. 25 τέλος ἔχει ραδιονὸν ἀπιοειδὲς σχῆμα καὶ φέρει ἐπὶ τοῦ ὧμου μὲν κοσμήματα ἐκ γωνιωδῶς κεκαμμένων γραμμῶν ἐπὶ δὲ τοῦ ἄνω μέρους τῆς κοιλίας ζώνην ἐκ καθέτων γωνιωδῶς κεκαμμένων γραμμῶν.

Πρόχοι

Εὐρέθησαν τρεῖς ¹ μόνωτοι ἄνευ προχοῆς φέρουσαι ἀπλὴν διακόσμησιν διὰ ζωνῶν περὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὸν λαιμόν.

Τρίωτοι ἀμφορεῖς

Εἷς μόνος ραδιονὸς ἀμφορίσκος τοῦ σχήματος τούτου ἀνευρέθη ², φέρων διακόσμησιν ἐκ παχειῶν καὶ λεπτῶν ζωνῶν ἐναλλάξ περὶ τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας, ἐπὶ δὲ τοῦ ὧμου κρεμασμένας μονήρεις σπείρας. Αἱ σπείραι αὗται ἐνθυμίζουσιν, ἐκφυλισμένον βεβαίως πλέον, τὸ σύννηθες θέμα τῶν ὀκταπόδων καὶ τῶν ναυτίλων, ὅπερ ἀπαντᾷ εἰς τοὺς μεγάλους τριώτους ἀμφορεῖς τῆς ΥΕ II περιόδου. Ἐπὶ τῶν χειλέων φέρει σειρὰν στιγμῶν ὡς ἀπομίμησιν ἡλῶν ³.

τρινος, βερνίκιον καστανομέλαν (πρβλ. Pros. II, σ. 188, εἰκ. 720, ἀριθ. 67, Type B).

10: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10147) ἀκέραιος, ὕψ. 0.072, διάμ. βάσεως 0.031, διάμ. κοιλίας 0.072. Ἡ ἐπιδερμὶς ἔχει βλαβὴ ἐκ τῆς ὀξειδώσεως (πρβλ. Fur., εἰκ. 47 θέμα 19 ἀρ. 30-31 III A2, Pros. εἰκ. 722, ἀριθ. 149 καὶ εἰκ. 723, ἀριθ. 84, Type C, Mykenische Vasen, πίν. XXII, 164).

12: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10149) ἀκέραιος ὕψ. 0.111, διάμ. βάσεως 0.034, διάμ. κοιλίας 0.108. Πηλὸς ἐρυθρῶς, βερνίκιον καστανομέλαν (πρβλ. Pros. II, εἰκ. 720, ἀριθ. 38, Type B).

14: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10151) ἀκέραιον πλὴν μικροῦ τμήματος τοῦ στομίου. Ὑψ. 0.09, διάμ. κοιλίας 0.085, διάμ. βάσ. 0.036. Ἐπιδερμὶς βεβλαμμένη ἐξ ὀξειδώσεως. Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμησιν ἰσχύουν τὰ περὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12 ἀγγείου λεχθέντα.

4: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10141). Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχιῶν. Ὑψ. 0.079, διάμ. βάσ. 0.044, διάμ. κοιλίας 0.09. Πηλὸς ὀχροκίτρινος, βερνίκιον καστανομέλαν (Fur., Σχῆμα 46:184, εἰκ. 12 III B, εἰκ. 45, θέμα 18, ἀριθ. 133).

25: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10162). Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχιῶν καὶ συνεπληρώθη μέρος τῆς κοιλίας. Ὑψ. 0.138, διάμ. βάσ. 0.041, διάμ. κοιλίας 0.106. Πηλὸς καὶ βερνίκιον ὡς τοῦ προηγούμενου (Fur., Σχῆμα 46:167, εἰκ. 4 III A2-III B). Ἡ παρατηρούμενη ἐπιμήκυνσις τοῦ ἀγγείου εἶναι μινωικὸν χαρακτηριστικόν· πρβλ. STUBBINGS, Myc. Pottery from the Levant, σ. 16 καὶ πίν. IV 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 15, ἐνθα ὁ τύπος ἀναφέρεται ὡς κατ' εὐθείαν ἐξέλιξις ἐκ τῆς YM II ἐποχῆς· πρβλ. καὶ Pros. I, σ. 423-424. Παρόμοια βλ. ἐν EVANS, Preh. Tombs of Knossos, σ. 63, ἀριθ. 44, Pros. II,

εἰκ. 357, ἀριθ. 772 καὶ ἐντελῶς ὅμοιον πρὸς τὸ ἡμέτερον: εἰκ. 251, ἀριθ. 692.

1 Βλ. πίν. 4, ἀριθ. 13, 33, 28.

13: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10150) ἀκεραία, ὕψ. 0.107, διάμ. βάσ. 0.037, διάμ. κοιλίας 0.102. Πηλὸς κιτρινέρυθρος, βερνίκιον καστανομέλαν (Fur., Σχῆμα 25:114, εἰκ. 6 III A-III B· πρβλ. Pros., εἰκ. 127, ἀριθ. 266 καὶ εἰκ. 402, ἀριθ. 828).

33: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10170) ἀκεραία, ὕψ. 0.094, διάμ. βάσεως 0.039, διάμ. κοιλίας 0.088. Μετὰ ταπεινῆς ἐπιπέδου βάσεως. Βερνίκιον ἐρυθρόν, πηλὸς κλπ. ὡς ἀνωτέρω (Fur., Σχῆμα 25:113, εἰκ. 5 III A2-III B πρβλ. Pros. II, εἰκ. 455, ἀριθ. 124 καὶ WACE, Chamber Tombs, πίν. XLVIII, ἀριθ. 11, τάφ. 527).

28: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10165) ἀκεραία, ὕψ. 0.077-83, διάμ. βάσ. 0.031, διάμ. κοιλίας 0.077, ἄνοιγμα στομίου 0.055, πηλὸς ὀχροκίτρινος, ὁλοφῆ οὐχὶ σιλική, βερνίκιον καστανομέλαν (Fur., Σχῆμα 25:110, εἰκ. 7, III B βλ. Pros. I, 435-36, πρβλ. Ch. Tombs, πίν. LI, ἀριθ. 19).

2 Βλ. πίν. 4, ἀριθ. 20 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10157). Συνεκολλήθη ἐκ πλειόνων τεμαχιῶν καὶ συνεπληρώθη μέρος τοῦ ὧμου. Ὑψ. 0.126, διάμ. βάσ. 0.046, διάμ. κοιλίας 0.107, πηλὸς ὀχροκίτρινος, βερνίκιον καστανομέλαν ἐν μέρει ἐξίτηλον· φέρει ταπεινοτάτην κωνικήν βάσιν ἐσωτερικῶς κοίλην φέρουσαν μικρὸν ἀνάγλυφον μαστίδιον (Fur., Σχῆμα 7:45, εἰκ. 4 III A2-B Pros. I, σ. 447. Ch. Tombs, πίν. XVI, XLV, XVII).

3 Πρβλ. Pros. II, σ. 185, εἰκ. 714, ἀριθ. 154 καὶ σ. 186, εἰκ. 716 ἀριθ. 15.

Ἀμφορεῖς

Εὐρέεθησαν τρεῖς ¹, ἐξ ὧν οἱ δύο (ἀριθμοὶ 6 καὶ 2) φέρουν ἀπλὴν διακόσμησιν διὰ ζωνῶν, ὡς τῶν προαναφερθεισῶν πρόχων. Ὁ τρίτος κατεσκευασμένος ἐξ ὠχροφαίου πηλοῦ εἶναι ὀλοβαφῆς ἐξωτερικῶς διὰ μελανοῦ ἀμαυροῦ βερνικίου, ὅπερ τῷ προσδίδει ὄψιν Buccero

Κύπελλα μεθ' ὑπερνωμένων λαβῶν

Εὐρέεθησαν τρία ² ἀνήκοντα εἰς δύο διαφόρους τύπους. Τὸ ἐν (ἀριθ. 37) εἶναι ἄνευ προχοῆς, μετὰ μιᾶς καθέτου ταινιοειδοῦς λαβῆς ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ ἄνω μέρους τῶν χειλέων καὶ τελευτώσης εὐθὺς ὑπ' αὐτά. Φέρει διακόσμησιν ἐκ σειρᾶς μικρῶν μνηοειδῶν γραμμῶν ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ λεπτῶν ταινιῶν περὶ τὴν κοιλίαν. Ἐκεῖτο ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ εἶναι ἐκ τῶν παλαιότερων ἀπὸ τὰ εὐρεθέντα ἀγγεῖα, ἀνήκον εἰς τὴν ΥΕ II-III A ἐποχὴν. Τὰ δύο ἄλλα φέρουν ἀριστερᾶ τῆς λαβῆς προχοὴν εἰς μὲν τὸ 26 διακόπτουσαν τὰ χεῖλη εἰς δὲ τὸ 21 εὐθὺς ὑπ' αὐτά. Ἀξιόλογον τυγχάνει τὸ ἀγγεῖον ἀριθ. 21, ὅπερ, ἂν καὶ ἀμελοῦς κατασκευῆς κατὰ τὰ λοιπά, φέρει λίαν ἐνδιαφέρουσιν διακόσμησιν: ἐξωτερικῶς ἡ κοιλία περιβάλλεται διὰ ταινιῶν καὶ ἡ λαβὴ καὶ τὰ χεῖλη ἔχουν καλυφθῆ διὰ βερνικίου· ἐσωτερικῶς ὅμως ἐξωγραφῆθησαν τέσσαρα νηκτικὰ πτηνά, πιθανῶς νῆσαι ³, ἅτινα φαίνονται ὡς νηχόμενα ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἀγγείου. Ὁ τεχνίτης μὲ ἀπλοϊκὴν παιδικὴν ἀφέλειαν ἀλλὰ μετ' ἀκριβείας

1 Βλ. πίν. 4 ἀριθ. 6 καὶ πίν. 6 ἀριθ. 19. 6: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10143) ἀκέραιος, ἐπιφάνεια βεβλαμμένη ἐκ τῆς ὀξειδώσεως. Ψ. 0.21, διάμ. 0.059, διάμ. κοιλίας 0.177, ἄνοιγμα στομίου 0.113, πηλὸς κιτρινωπὸς μὲ ἀπόχρωσιν πρασινωπὴν, βερνίκιον καστανομέλαν ἐξίτηλον (FUR., Σχῆμα 11:67. Pros., εἰκ. 103 ἀριθ. 432).

2: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10139) ἀκέραιος πλὴν μικρᾶς φθορᾶς ἐπὶ τῆς κοιλίας. Ψ. 0.173, διάμ. βάσεως 0.065, διάμ. κοιλίας 0.168, πηλὸς κιτρινευθρὸς, βερνίκιον καστανομέλαν ἕως ἐρυθρωπόν.

19: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10156) ἀκέραιος, ὕψ. 0.190-194, διάμ. βάσεως 0.06, διάμ. κοιλίας 0.16, πηλὸς τεφρόφαιος· ἐξωτερικῶς καὶ ἐσωτερικῶς τοῦ λαιμοῦ φέρει μέλαν ἀλαμπές γεῶδες βερνίκιον (FUR., Σχῆμα 11:68. πρβλ. Pros. I, ἀριθ. 134· ὅμοια εἰς σύστασιν (τύπου Buccero) βλ. Pros. II, εἰκ. 329, ἀριθ. 736, εἰκ. 515, ἀριθ. 23 καὶ 21, εἰκ. 516, 19 καὶ 11, ἐξ Ἰαλυσοῦ, Annuario 6-7, σ. 148, εἰκ. 68 σ. 126, ἀριθ. 60).

2 Βλ. πίν. 5, ἀριθ. 37, 26, 21.

37: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10174). Συνεκολληθῆ ἐκ τεμαχίων. Ψ. ἄνευ λαβῶν 0.023-30, μετὰ λαβῆς 0.05, διάμ. βάσεως 0.032, ἄνοιγμα στομίου ἄνευ χειλέων 0.088· πηλὸς ὠχροκίτρινος καὶ ἀλοιφῇ ὁμοίᾳ βερνίκιον καστανομέλαν ἐξίτηλον (βλ. FUR., Σχῆμα 68:237-238, εἰκ. 13 II-III A). Ὁ τύπος προσιδιάζει εἰς τὴν Μυκ. II ἐποχὴν, ἐν προκειμένῳ ὅμως, λόγῳ τοῦ ἐλαφρῶς κωνικοῦ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ ἀνισοῦς τοῦ ἀγγείου, θὰ ἦ δυνατόν νὰ θεωρηθῇ Μυκ. III A, δι' ὃ καὶ συνεξετάζεται

ἐνταῦθα (βλ. ἐν Pros. I, σ. 427 τὰ ἀναφερόμενα παραδείγματα, ἰδίᾳ τὰ ἐν Pros. II, εἰκ. 373, ἀριθ. 856, 849).

26: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10163). Συνεκολληθῆ μέρος τῆς λαβῆς καὶ τῶν χειλέων. Χειροποίητον, ὕψ. 0.03, ὕψ. μετὰ λαβῆς 0.08, ἄνοιγμα στομίου 0.085, μήκ. προχοῆς 0.023. Πηλὸς ἐρυθρωπὸς μετὰ κιτρινευθροῦ ἀλοιφῆς. Βερνίκιον καστανέρυθρον (FUR., Σχῆμα 78:253, εἰκ. 13 III B)· πρβλ. Pros. II, εἰκ. 150, ἀριθ. 350, εἰκ. 235, ἀριθ. 476, εἰκ. 387 ἀριθ. 33).

21: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10158) ἀκέραιον, μόνῃ ἡ λαβὴ συνεκολληθῆ. Ψ. 0.03-04, ὕψ. μετὰ λαβῆς 0.06, διάμ. βάσεως 0.032, ἄνοιγμα στομίου 0.095, μήκ. προχοῆς 0.017, πηλὸς ἐρυθρωπὸς μεθ' ὁμοίας ἀλοιφῆς, βερνίκιον ἐρυθρόν. Ἡ βάσις εἶναι λοξῶς ἀποτετμημένη ὥστε τὸ ἀγγεῖον ἰσορροπεῖ δυσκόλως. Διὰ τὸ σχῆμα βλ. FUR., Σχῆμα 78:253, εἰκ. 13 III B· πρβλ. Pros. I, σ. 428, ἐνθα καὶ τὰ σχετικὰ παραδείγματα.

3 Ἡ παράστασις νηκτικῶν πτηνῶν ἐπὶ ἀγγείων καὶ τοιχογραφιῶν εἶναι συνηθεστάτη εἰς τὴν μινωικὴν Κρήτην, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ρόδον, ἔχομεν δὲ καὶ πολλὰ παραδείγματα ἐκ τῆς κυρίως Ἑλλάδος (βλ. Palace of Minos, IV, σ. 337, εἰκ. 280, a, b, c καὶ 338, εἰκ. 281. PENDLEBURY, The Archaeology of Crete, σ. 246, εἰκ. 43, ἀριθ. 5 καὶ 6. Annuario 13-14, σ. 292, εἰκ. 36 καὶ σ. 331 εἰκ. 80, σ. 315 εἰκ. 62, σ. 294 εἰκ. 38). Ἀνάλυσιν τῶν τύπων τῶν πτηνῶν βλ. PERSSON, New Tombs at Dendra, σ. 139-141.

Τὰ μινωικῆς ἐπιδράσεως εἶναι συνήθως κατὰ νατουραλιστικὸν τρόπον ἐξεργασμένα.

1

2

5

3

4

1. Ειδώλια «τύπου Φ» ἐκ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου 'Ηραίου' Ἀργούς ἐξ ἀριστερῶν ζ, η, ι. 2. Ειδώλια «τύπου Τ» ἐκ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου' ἐξ ἀριστερῶν θ, β, α. 3. Ειδώλια «τύπου Ψ» ἐκ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου' ἐξ ἀριστερῶν δ, ζ, ε, γ. 4. Πήλινα κομβία. 5. Λίθινα κομβία, ψῆφοι καὶ χαλκοῦν ἐγχειρίδιον ἐκ τάφου.

*Ηραϊον Ἀργούς : Ἀγγεῖα ἐκ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου.

ΜΥΚΗΝΑΪΚΟΣ ΤΑΦΟΣ
ΗΡΑΙΟΥ ΑΓΓΟΥΣ

Ἡραϊὸν Ἀγγούς: Ἀγγεῖα ἐκ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου.

Ἡράκλειον Ἀργεῖος: Ἀγγεῖα ἐκ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου. (Ἄνω ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς φιάλης ἀρ. 21.)

*Ηραϊον Ἀργους : Ἀγγεῖα ἐκ τοῦ Μυκηναϊκοῦ τάφου.

ἀπέδωσε τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῶν πτηνῶν: τὰ μακρὰ ράμφη, τὰ καλυπτόμενα διὰ μεμβράνης τριπλᾶ πέλματα, τοὺς μακροὺς λαιμοὺς καὶ τὰς πλατείας οὐράς. Ὁ κορμὸς τῶν πτηνῶν παρίσταται ἐν σκιαγραφίᾳ, αἱ κεφαλαὶ καὶ αἱ οὐραὶ ἐν περιγράμματι. Αἱ τελευταῖαι ἐνθυμίζουσιν παπυροειδῆ κοσμήματα. Τὰ περὶ φαίνονται ὡς μικρὰ κλίμαξ ἐκκινῶσα ἐκ τῆς βάσεως τῆς κεφαλῆς, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ εἶναι ἀπλαῖ στιγμαί¹.

Παρ' ὅλον τὸν πρωτογονισμόν τοῦ σχεδίου παρουσιάζεται μία προσπάθεια ἀποδόσεως τῆς φύσεως μὲ προσωπικὸν αὐθορμητισμόν. Εἶναι ἐν τῶν πλέον χαριέντων ἀγγείων ἐκ τῶν εὐρεθέντων ἐν Προσύνῃ.

Κύπελλα μετὰ ταπεινῆς λαβῆς καὶ προχοῆς

Ἐν μόνον εὐρέθῃ², φέρον διακόσμησιν ἐκ ταινιῶν πλατειῶν καὶ στενῶν περὶ τὴν κοιλίαν. Εἰς τὸ ὕψος τῆς βάσεως τῆς λαβῆς ὑπάρχει συνεχῆς ζώνη ἐκ σιγμοειδῶν κοσμημάτων. Τὸ κέντρον τοῦ πυθμένος ἐσωτερικῶς καταλαμβάνουν δμόκεντροι κύκλοι.

Μόνωτα κύπελλα

Ἐν³ γραπτὸν ἀγγεῖον τοῦ τύπου αὐτοῦ εὐρέθῃ μετὰ ταινιοειδοῦς λαβῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῶν χειλέων καὶ καταληγούσης εἰς τὸ μέσον περιέπου τῆς κοιλίας. Φέρει διακόσμησιν ἐκ παχειῶν καὶ λεπτῶν γραμμῶν ἐπὶ τοῦ κάτω μέρους τῆς κοιλίας. Τὸ ἄνω μέρος καλύπτεται διὰ στιγμῶν πυκνῶς παρ' ἀλλήλας τοποθετημένων.

Λαγηνοειδῆ

Εὐρέθῃ ἐν τοιοῦτον λαγηνοειδὲς ἀγγεῖον⁴, δίωτον, φέρον τὴν συνήθη εἰς ταῦτα διακόσμησιν δι' ὁμοκέντρων κύκλων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν τῆς κοιλίας

1 Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκτελεσθέντα βλ. ἐκ Θηβῶν ΑΔ 1917 ἀριθ. 30, σ. 156 εἰκ. 117, ἐνθα καὶ σχετικὰ παραδείγματα. FUR., εἰκ. 30, θέμα 7 ἀριθ. 33. Annuario 5. ἄ. σ. 331, εἰκ. 80. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκ Μυκηνῶν Ch. Tombs T. 521, ἀρ. 5, πίν. XVIII, ὅπερ ὁμοῦς δὲν φαίνεται νὰ εἶναι νηκτικόν. Εἰς ἅπαντα ταῦτα διακρίνονται καὶ αἱ δύο πτέρυγες ὡς ἂν παρίστανται πετῶντα. Εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἐνταῦθα ἐξεταζομένου ἀγγείου τὰ πτηνὰ παρεστάθησαν ἐν ἀληθεί κατατομῇ, διακρινομένης τῆς ἐτέρας μόνης τῶν πτερυγῶν.

2 Βλ. πίν. 6 ἀριθ. 35 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10172). Ἀκέραιον, ὕψ. 0.062, διάμ. βάσ. 0.031, διάμ. κοιλ. 0.087, μήκ. προχοῆς 0.025. Πηλὸς κιτρινωπός, ἀλοιφή ὁμοία. Βερνίκιον καστανέρυθρον μέχρι καστανομέλανος. Τροχήλατον (FUR., Σχῆμα 78 : 249, εἰκ. 13 III B Pros., σ. 16).

3 Βλ. πίν. 6 ἀριθ. 17 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10154). Ἀκέραιον, ὕψ. 0.44-50, διάμ. βάσ. 0.04, ἄνοιγμα στομίου 0.135-138, διάμ. κοιλίας 0.125. Πηλὸς κιτρινωπὸς μέχρις ἐρυθροποῦ οὐχὶ λίαν καθαρὸς, βερνίκιον καστανέρυθρον (FUR., Σχῆμα 58 : 219, εἰκ. 13 II B-III A πρβλ. Argive Heraion II, σ. 95, 20 εἰκ. 32, Mykenische Vasen, πίν. XLIV, 87. Pros. II, εἰκ. 433, ἀριθ. 173, εἰκ. 498, ἀριθ. 41 καὶ 63. Ὡς πρὸς τὴν δια-

κόσμησιν FUR., θέμα 77. Τὴν ὑφὴν τοῦ στρουθοκαμήλου δέχεται ὁ FORSDYKE, Brit. Mus. Cat. I, σ. 1035 καὶ 1033· ὁ WACE, Ch. T., σ. 82 θεωρεῖ νερά λίθου ἢ ἀπομίμησιν ἄμμου. Παραλληλισμὸν πρὸς πρότυπα χαλκᾶ ἐν Ν. Τ. at. Dendra, σ. 137 καὶ Palace of Minos IV, σ. 121-122. Νομίζω ὅτι καὶ ἡ ἔκκρουστος ἐργασία εἰς τὰ χρυσὰ κύπελλα, ἅτινα συχνὰ ἔχουν αὐτὸ τὸ σχῆμα, θὰ ἡδύνατο νὰ ἀποδοθῇ οὕτως ἐν ἀπομίμησει.

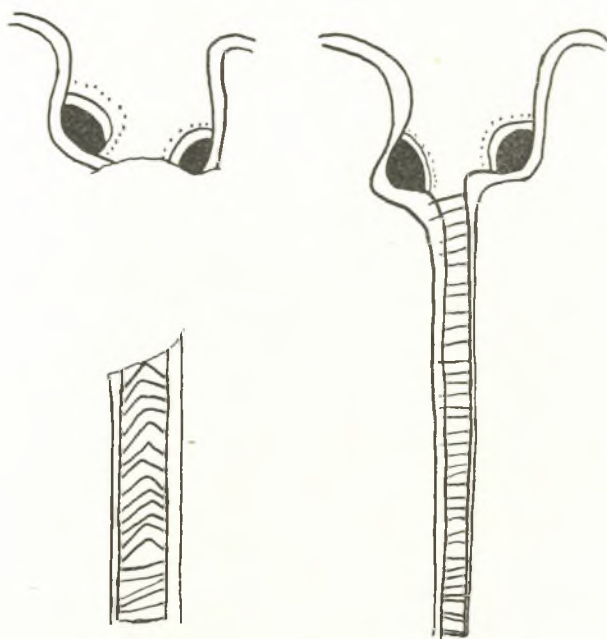
4 Βλ. πίν. 5, 24, 24α καὶ εἰκ. 6 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10161). Ἀκέραιον ὕψ. 0.178-180, διάμ. βάσ. 0.053, διάμ. κοιλίας 0.13, ἄνοιγμα στομίου 0.05, πηλὸς κιτρινέρυθρος, μεθ' ὁμοίας ἀλοιφῆς. Βερνίκιον καστανέρυθρον μέχρις ἐρυθροῦ. Ἡ ἐτέρα τῶν πλευρῶν τῆς κοιλίας ἀποφλοιωμένη ἐλαφρῶς. Πρβλ. παρόμοια Pros., εἰκ. 110 ἀριθ. 226, εἰκ. 192 ἀριθ. 458, εἰκ. 357 ἀριθ. 1101, εἰκ. 491 ἀριθ. 93, εἰκ. 706 ἀριθ. 541, 1101 καὶ εἰκ. 707 ἀριθ. 93. Ὁ τύπος εἶναι συνηθέστατος ἐν Ρόδῳ: Annuario 13-14 (1930-31), εἰκ. 78, εἰκ. 118, εἰκ. 93, 8. Mykenische Vasen, πίν. XIV, 92, XX, 145, 149. Αἱ σφαιρικαὶ ὡς ἡ ἡμετέρα εἶναι YE IIIB, ἐνθ' αἱ φακκοειδεῖς μεταγενέστεραι πρβλ. STUBBINGS, Mys. Pott. from the Levant, σ. 74. Εἰς τοὺς πίνακας παραδείγματα ἐκ τῆς ἀνατολῆς (πίν. 14 ἀριθ. 4, 5 πίν. 17 ἀριθ. 2).

ὁ κεντρικὸς κύκλος εἶναι ὁλοβαφής. Ὑπὸ τὰς λαβὰς φέρει ἀνὰ ἓν κόσμημα ἀποτελούμενον ἐκ δύο διπλῶν γραμμῶν καταληγουσῶν ἐν εἵδει κεράτων ἄνω¹, αἱ γραμμαὶ συνδέονται εἰς τὸ ἐν κόσμημα διὰ μικρῶν ὀριζοντίων γραμμῶν, εἰς τὸ ἄλλο δὲ διὰ γωνιωδῶς κεκαμμένων γραμμῶν. Εἰς τὴν βάσιν τῶν κερατοειδῶν ἀποφύσεων ὑπάρχει εἶδος ὀφθαλμῶν περιβαλλομένων διὰ στιγμῶν.

Β. Ἀβαφῆ ἀγγεῖα.

Ἐκ τοῦ θαλάμου, πλὴν τῶν γραπτῶν ἀγγείων, συνεκεντρώθησαν καὶ πλεῖστα

Εἰκ. 6. Τὸ ἐπὶ τοῦ λαγνοειδοῦς ἀγγείου (ἀρ. 24) κόσμημα.

ἀβαφῆ: δύο ἀμφορεῖς², ἐν μόνωτον κύπελλον, τοῦ αὐτοῦ ὡς τὸ ὑπ' ἀριθ. 17 γραπτὸν σχήματος³, τρεῖς ἄωτοι χονδροειδοῦς κατασκευῆς λοπάδες⁴, μία ὑψίπους κύλιξ⁵ καὶ

1 Πρβλ. FUR., εἰκ. 51, θέμα 23 ἀριθ. 21-23. Palace of Minos IV, σ. 312 εἰκ. 247 B-C καὶ Zygouries, σ. 145 εἰκ. 136. Mykenische Vasen, πίν. XXXI, 286.

2 Βλ. πίν. 4 ἀριθ. 29 καὶ 32.

29: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10166): ἀκέραιος, ὕψ. 0.167-0.171, διάμ. βάσ. 0.064, διάμ. κοιλίας 0.142. Πηλὸς ἀκάθαρτος κυτρινωπὸς ἄνευ ἀλοιφῆς (FUR., Σχῆμα 24: 67, εἰκ. 8 II-III C1 πρβλ. Pros. II, 167, ἀριθ. 332).

32: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10169). Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων, ὕψ. 0.167-171, διάμ. βάσεως 0.058, διάμ. κοιλίας 0.137, πηλὸς ἐρυθρωπὸς. Ἐπὶ τῆς κοιλίας δύο σειραὶ ἐντύπων μνηοειδῶν γραμμῶν (πρβλ. Pros. II, εἰκ. 445, ἀριθ. 123).

3 Βλ. πίν. 6 ἀριθ. 9 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10146). Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων, ὕψ. 0.053-55, διάμ. βάσεως

0.045, διάμ. κοιλίας 0.128, ἄνοιγμα στομίου 0.135, πηλὸς ἐρυθρωπὸς ἀκάθαρτος (FUR., Σχῆμα 58: 219 YE III AI).

4 Βλ. πίν. 6 ἀριθ. 36 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10173), 11 (ἀριθ. Μ. Ν. 10148), 16 (ἀριθ. Μ. Ν. 10153): καὶ αἱ τρεῖς εἶναι τοῦ αὐτοῦ ὕψους περίπου 0.05 καὶ διαστάσεων περίπου 0.11. Αἱ δύο εἶναι ἀκέραιαι, ἡ τρίτη συγκεκολλημένη.

5 Βλ. πίν. 6 ἀριθ. 3 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10140). Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων καὶ συνεπληρώθη ἐν μέρει ὕψ. 0.105, διάμ. βάσεως 0.06, διάμ. κοιλίας 0.112, ἄνοιγμα στομίου 0.115 (FUR., Σχῆμα 79: 267, εἰκ. 17 YE IIIB).

30: (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10167) κάτω τμήμα ὁμοίας σωζ. ὕψ. 0.07-0.075.

τεμάχια ἐτέρων ὁμοίων, ἐν κύπελλον μεθ' ὑπερυψωμένης λαβῆς¹ καὶ εἷς τρίωτος σκύφος².

ΓΕΝΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου, ὡς τῶν πλείστων ἐν τῷ Ἡραίῳ τοῦ Ἀργεῶς ἀνασκαφέντων, ὑπῆρξε πλούσιον εἰς κεραμεικὴν. Ἐκ τῆς ὥς ἄνω γενομένης κατατάξεως καὶ μελέτης ταύτης συνάγεται ὅτι ὁ θάλαμος ἀνεώχθη κατὰ τὴν ΥΕ ΙΙ ἐποχὴν, ἐχρησιμοποίηθη καθ' ὅλην τὴν ΥΕ ΙΙΑ καὶ ΙΙΒ μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΕ ΙΙΙC, εἶτα δὲ ἐγκατελείφθη. Ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι ἐλλείπει καὶ ἐνταῦθα ὁ πυκνὸς ρυθμὸς ὡς καὶ ὁ τοῦ σιτοβολῶνος (Close Style καὶ Granary Style), ὡς παρατηρήθη ἤδη ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. BLEGEN³, δι' ὁλόκληρον τὴν περιοχὴν τοῦ Ἡραίου.

Ὡς πρὸς τὴν κατασκευὴν τοῦ τάφου τὰ εὐρήματα καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ δὲν παρουσιάσθη ἰδιομορφία· ἰσχύουν τὰ διὰ τοὺς συγχρόνους πρὸς αὐτὸν τάφους ἐπενεχθέντα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ BLEGEN συμπεράσματα, πρὸς τὰ ὅποια συμφωνοῦν καὶ αἱ γενόμεναι ὑφ' ἡμῶν παρατηρήσεις.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ - ΔΕΙΓΜΑΤΑ

1 Βλ. πίν. 5, ἀριθ. 39 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10176). Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων, ὕψους 0.27, ὕψ. μετὰ λαβῆς 0.072, διάμ. βάσεως 0.04, ἀνοιγμα στομίου 0.115, πηλὸς ἐρυθρωπός, ἀλοιφὴ κιτρινέρυθρος. Πιθ. ΥΕ ΙΙΒ-ΙΙΑ (FUR., Σχῆμα 67:236 εἰκ. 13).

2 Βλ. πίν. 6 ἀριθ. 5 (ἀριθ. Μ. Ναυπλίου 10142).

Συνεκολλήθη ἐκ τεμαχίων. Ὑψ. 0.108, διάμ. βάσ. 0.048, διάμ. κοιλίας 0.14, ἀνοιγμα στομίου 0.13. Πηλὸς ὠχροκίτρινος μεθ' ὁμοίας ἀλοιφῆς. Ὀλίγον ὑπὸ τὰ χεῖλη φέρει πλαστικὴν ἰγγραμμήν.

3 Pros. I, σ. 422-423 (κεραμική) καὶ σ. 228-263 γενικῶς διὰ τοὺς τάφους.